

Rinze Ijbema - Zondag 43.

[1] Wat ik vanmiddag graag wil bereiken is dat je vanaf nu nooit meer iets met de mantel van de liefde bedekt. Iets met de mantel van de liefde bedekken. Er was de vrouw van een christelijke voorganger en hij sloeg haar, hij mishandelde haar. Maar als dat bekend zou worden, ja wat dan? Dan waren de gevolgen niet te overzien! Wat zou de duivel lachen over het werk van de Heer dat dan verloren zou gaan! Dat mocht niet gebeuren. Dus vroegen ze de vrouw het misbruik door haar man 'met de mantel van de liefde te bedekken.' En de hemel betrok.

Maar is die mantel van de liefde dan geen christelijke uitvinding? Paulus zegt in het stukje dat we lazen uit de Bijbel: 'Alles verdraagt [de liefde], alles gelooft ze, alles hoopt ze, in alles volhardt ze.' Ik ben van voor 2003, dus ik ken deze tekst nog in de vorige vertaling: **[2]** '[De liefde] bedekt alles, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verdraagt zij.' Maar of het nu gaat om 'bedekken' of 'verdragen,' het resultaat is hetzelfde: kiezen op elkaar en volhouden maar. Is dat niet de houding die de bijbel hier van ons vraagt?

Nee. '[De liefde] verheugt zich niet over het onrecht maar **[3]** vindt vreugde in de waarheid.' Dus als christenen een leugen de wereld inbrengen of een leugen helpen voortbestaan, dan zondigen ze tegen niet alleen tegen de waarheid, maar ook tegen de liefde. Hoe het precies zit moeten we vanmiddag maar eens proberen te ontdekken, maar in naam van de liefde de waarheid geweld aandoen, dat kan niet. In naam van de liefde onrecht de ruimte geven, is onchristelijk. Liefde mag alles kunnen verdragen, ze wordt verdrietig van onrecht en blij van waarheid. Weg met die mantel van de liefde.

[4] 'De liefde vindt vreugde in de waarheid.' Dat bijbelhoofdstuk van 1 Korintiërs 13 is natuurlijk wereldberoemd. **[5]** Best kans dat het gelezen is toen jullie trouwden: een goede keus. Ik herinner me dat het gelezen werd bij de begrafenis van Lady Diana in 1997, volgens mij door Tony Blair. Dat was een best wel gladde politicus, maar zelfs uit zijn mond klonken deze woorden integer. Dit is een tekst die overeind blijft, die altijd en overal en iedereen een duw kan geven: 'Zou je hier niet eens naar luisteren? Hoor je hier de stem van God niet?' Dit hoofdstuk past in het rijtje bijbelse hoogtepunten als de 10 Geboden en de Bergrede.

Eén van de redenen waarom die bijbelgedeelte zo'n impact heeft en zo direct in je hart binnenkomt, is dat Paulus een heel goede schrijver is. **[6]** Hij gebruikt ritme en rijm en associaties en contrasten om je, zonder dat je het doorhebt, in te pakken. Paulus moet hier ook gebruik maken van zijn kwaliteiten als schrijver, omdat z'n publiek errug gevoelig is voor stijl en presentatie. De grap is dat Paulus de arrogantie achter die gevoeligheid voor stijl juist bestrijdt. Maar zoals altijd is de apostel een kameleon: hij kleurt met zijn publiek mee om de toegang tot hun hart te vinden. In dit geval: door te schrijven in een stijl met kwaliteit.

Even goed hebben wij natuurlijk niet dezelfde antennes voor zulk taalgebruik als de mensen toen hadden. We lopen het risico dat we andere dingen horen dan de apostel zegt. Ik wil even twee verhelderingen doorgeven bij dit hoofdstuk. Eerst het misverstand dat Paulus hier een heel bijzonder Grieks woord kiest als hij het over liefde heeft. Dat is niet zo. **[7]** Natuurlijk waren er meer woorden voor liefde, maar die werden ook wel door elkaar gebruikt. Dus als je een bijbelstudie tegenkomt, waarin deze zin staat: 'Eigenlijk' of 'oorspronkelijk betekende dit woord dit en dat,' trap er niet in. Het *gebruik* van een woord bepaalt wat het betekent, niet de geschiedenis van een woord. In dit geval heeft Paulus het woord voor liefde gewoon overgenomen uit het Griekse Oude Testament, waar het terechtgekomen was omdat het op het Hebreeuwse woord voor liefde lijkt. En vervolgens gaat hij hier invullen wat die christelijke liefde dan inhoudt. Het woord is niks bijzonders, de inhoud des te meer.

En die andere verheldering: die liefde waarover het hier gaat, dat is de christen, **[8]** dat ben jij. Bij de Tien Geboden weet je direct dat ze jou aanspreken: 'Leg over een ander geen vals getuigenis af.' De uitspraken van Paulus zijn net zo direct bedoeld. 'Jij bent geduldig en vol goedheid. Jij kent geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfgenoegzaamheid. Jij bent niet grof en niet zelfzuchtig, jij laat je niet boos maken en rekent het kwaad niet aan, jij verheugt je niet over het onrecht maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraag je, alles geloof je, alles hoop je, in alles volhard je.' En als dat je te dichtbij komt omdat je aanvoelt dat het niet echt helemaal klopt, dan is dat mooi. Als het de waarheid is dat jouw leven er niet zo mooi uit ziet, en je komt daar door deze bijbelwoorden achter, dan is dat iets om blij mee te zijn. Want alleen als je het probleem boven tafel hebt kun je er iets aan doen.

'De liefde vindt vreugde in de waarheid.' En: 'Leg over een ander geen vals getuigenis af.' Maar dan moet het hoge woord er toch maar uit: **[9]** wat is waarheid? Dat is een reële vraag die ik heb, die jij hebt, die ook ooit Pilatus had. Jezus zelf stond voor hem en Pilatus moest zijn rechter zijn.

Jezus claimde dat iedereen die een beetje vreugde vindt in de waarheid, zou luisteren naar zijn stem. Maar Pilatus trok zich tactisch terug. 'Maar wat is waarheid?' Inmiddels zijn we tweeduizend jaar verder en we hebben het antwoord gevonden: **[10]** waarheid is wat jij waar vindt. Wat waar is, is persoonlijk. En eerlijk is eerlijk: er lijkt ook geen ontkomen aan. Eén op de twintig rechtbankuitspraken is fout, omdat òf de politie òf de deskundigen òf de rechter zelf zaken over het hoofd hebben gezien, die er wel toe doen. Hoe dat komt? Doordat het mensen zijn, en mensen zijn beperkt. Ze komen niet verder dan hun eigen waarheid.

Het leuke van christen zijn is dat je allereerst realistisch mag zijn. Je hoeft nooit te zeggen dat de dingen anders zijn dan ze zijn omdat het niet zou uitkomen, omdat de werkelijkheid een beetje tegenvalt. En Paulus zegt het zelf: 'Nu kijken we nog in een wazige spiegel, maar straks staan we oog in oog. **[11]** Nu is mijn kennen nog beperkt, maar straks zal ik volledig kennen, zoals ik zelf gekend ben.' Hoe je ook poetst, het beeld blijft wazig. Hoe je ook je best doet, je ziet alleen de dingen die jij ziet en je gaat gegarandeerd dingen missen die er ook toe doen. Dus heb jij jouw waarheid en ik de mijne en met een beetje mazzel komen ze voor een groot deel overeen, maar voor hetzelfde geld blijft het 'ik zie ik zie wat jij niet ziet.' Wat is waarheid? Geen idee, ieder z'n eigen dan maar.

Maar: bij het eerlijk zijn van een christen hoort ook, dat je niet bij die buitenkant blijft staan. Ons kennen is niet alleen onvolledig, we zijn daarbij ook nog geboren verduisteraars. Ik zeg niet eens dat ik je betrapt heb op hardop liegen, hoewel ik nog nooit iemand heb gevonden die nooit heeft gelogen. Ik zeg wel dat, dieper dan we in onszelf kunnen nagaan, er mechanismen in ons hart zitten die alleen maar uit zijn op zelfbescherming en daarbij geen rekening houden met anderen of met zoiets vaags als waarheid. In november komt er een aantal kerkdiensten rond het thema spiritualiteit. Bij spiritualiteit gaat het bij voorbeeld over de beleving die veel gelovigen hebben, dat er momenten zijn dat God onontkoombaar bij je is: je weet het, Hij is er, niet te ontkennen. Bij mijn voorbereiding voor die kerkdiensten lees ik een boek, waarin gesteld wordt dat de omgekeerde beleving ook waar is: veel gelovigen (en ongelovigen) kennen de beleving, dat je zonde en je schuld en je leugens je onontkoombaar voor ogen staan. Je weet het, het is er, niet te ontkennen. Zonde zit diep. **[12]** Zonde blokkeert je zicht op de waarheid.

We zitten dus met gebrekkige apparatuur als het om het ontvangen van de waarheid gaat, en we zitten ook nog eens met de zonde. Wat nu? Ik wil hier graag herhalen wat we ook bij het 8^e gebod tegenkwamen, bij het gebod 'steel niet.' Het feit dat God iets verbiedt, stelen, en het feit dat Hij het omgekeerde gebiedt, geven, én het feit dat wij dat maar lastig vinden – en wel wat meer dan dat – betekent niet dat God zijn ideaal opgeeft. Zo ook hier. God verbiedt iets, een vals getuigenis

afleggen, God gebiedt het omgekeerde, kom op voor de ander en kom op voor de waarheid. Wij vinden dat maar lastig en wel wat meer dan dat. Maar dat betekent niet dat God zijn ideaal moet opgeven. **[13]**

Dat vasthouden van God aan zijn idealen is het hele punt van 1 Korintiërs 13. Ik kan honderd keer ongeduldig zijn en leeg van goedheid, ik kan afgunst kennen en ijdel vertoon en zelfgenoegzaamheid. Ik kan grof zijn en zelfzuchtig, ik kan me boos laten maken en scorelijstjes bijhouden van jouw misstappen, ik kan bij onrecht denken: 'net goed,' en me ergeren aan de waarheid. God niet, en Hij wil zijn droom de jouwe maken. Ik kan met al mijn beperkingen een beperkt beeld hebben van wat er allemaal gebeurt, een wazige spiegel. God niet, en Hij wil zijn wijsheid de jouwe maken. 'Straks zal ik volledig kennen, zoals ik zelf gekend ben.' Kijk, onze zoektocht naar wat echt is en goed en waar is ploeteren door drijfzand. Maar God zegt dat er vaste grond is, waarnaar je nu mag zoeken en die je ooit zeker zult vinden. En dat wij moeite hebben de waarheid te vinden, betekent niet dat ze niet bestaat.

Het spijt me als ik nu een beetje vage dingen zeg. Ik wil het ook graag heel concreet maken. Allereerst voor jezelf. Verbeter de wereld... God vraagt ons voluit te erkennen dat wij mensen zijn en de waarheid niet in pacht hebben. Jij ook niet. God vraagt ons voluit te erkennen dat wij duivels handig zijn in het verbuigen van de waarheid. En God vraagt ons voluit te erkennen dat Hij een punt heeft, wanneer Hij zegt dat je beter af bent met de waarheid, om te beginnen: **[14]** door eerlijk te zijn over jezelf. Hij legt je die woorden in de mond: 'Ik verheug me niet over onrecht maar vindt vreugde in de waarheid.' Een tekst om op een briefje te schrijven en een week lang elke morgen tot je te nemen en elke dag met je mee te dragen. 'Ik verheug me niet over onrecht maar vindt vreugde in de waarheid.'

Wat weerhoudt je om eerlijk te zijn over jezelf? **[15]** Dat moet toch kunnen in de kerk... 'Dominee, ze moesten eens weten...' Ja, wat nou? Is het werkelijk zo dat we niet altijd eerlijk durven zijn, over onszelf om te beginnen, omdat we bang zijn voor de reactie van de gemeente van Christus? Even scherp gesteld: òf je angst is niet terecht, òf die gemeente is geen gemeente van Christus. Om met dat laatste te beginnen: een gemeente die niet kan omgaan met een zondaar die zijn schuld belijdt, geeft zichzelf als gemeente van Christus een dikke onvoldoende. Als iemand hier, in de kerk of in de kring of onder vrienden niet eerlijk kan zijn en/of geen zonde kan belijden, omdat wij dan niet alleen de zonde maar de mens afwijzen, dumpen, dan hebben wij geen fluit begrepen van wie wij zijn: allemaal zondaars die allemaal leven van genade.

En dan nog: het is geen mantel van liefde waarmee je je eigen falen verbergt. Hier is Jezus vrij duidelijk over: als je met kunst en vliegwerk jezelf handhaaft, voorzichtig zorgt dat ze er niet achter komen wat er werkelijk in je leven omgaat, als je je leven probeert te behouden, zul je het verliezen. Oneerlijkheid is altijd een noodoplossing, een tijdelijke uitweg uit de moeilijkheden, en een doodlopende weg. Als je bang bent om met je water voor de dokter te komen: zie alsjeblieft in dat de schade die je oploopt als je steeds kiest voor oneerlijkheid veel erger is. Weet je wat volgens de Bijbel het tegenovergestelde van angst is? Liefde. 'De liefde laat geen ruimte voor angst; volmaakte liefde sluit angst uit.' God kent je helemaal – en heeft je lief. **[16]** Voor God hoef je niet bang te zijn. Voor welk mens zou je dan nog bang zijn?

En weet je wat er gebeurt als jij ervoor kiest om eerlijk te zijn, allereerst: eerlijk over je eigen tekorten? **[17]** Dat jij dan een genademiddel voor je naaste bent in de hand van God. In die zin is schuldbelijdenis wel degelijk een sacrament, niet alleen omdat het je eigen hart zuivert, maar ook omdat jij dan genade bent - voor die broer of zus van je, van wie het toevallig wel o zo zichtbaar was dat ze het een en ander verklooid hebben. De tweedeling tussen geestelijke struikelaars en geestelijke hardlopers is een leugen, maar eentje die mooi wel nog een extra last op de strompelaars legt. Want eigenlijk zou jouw leven, vooral je leven in geloof, natuurlijk net zo mooi en glad moeten zijn als dat van je kringcoördinator of ouderling. Kop op, jongens. We verklooiën het allemaal. Geeft niks, daar is ooit iemand voor gestorven. Maar wat een genade als iemand echt geestelijk groot is en eerlijk over z'n tekorten. Want soms denken wij strompelaars opeens weer dat we de enigen zijn. Bedankt dat jij met je eerlijkheid over je zelf ons helpt om die vergissing niet te maken.

[18] Maar is het dan niet wreed om ook over anderen eerlijk te zijn? En is het niet beter om, als het niet over jezelf maar over anderen gaat, op dat andere spoor in te zetten? 'Wat eist God in het negende gebod? Dat ik [...] de eer en goede naam van mijn naaste zoveel ik kan verdedig en bevorder.' Exit eerlijkheid, welkom mantel van de liefde? Ik zei dat ik vanmiddag graag wilde bereiken dat je nooit meer iets met de zogenaamde mantel van de liefde bedekt. Ik hoop dat je met me eens bent dat dat een goed voornemen is als het over jezelf gaat. Is het ook een goed idee als het over anderen gaat?

Laten we het spoor van Jezus volgen. Iemand doet je onrecht aan. Goed, je kent jezelf en je weet dat je reactie zomaar gekleurd is door ongeduld en kwaadheid, afgunst, ijdel vertoon en zelfgenoegzaamheid, grofheid en zelfzucht, boosheid en scorelijstjes van wat ze je hebben

aangedaan. Omdat je dat weet schakel je een versnellinkje terug en gaat eerst naar God toe. 'Hier ben ik weer, Heer, met mijn lange tenen en mijn gekwetstheid. Hier ben ik weer met mijn kleine grootheidswaan en mijn grote gevoel van minderwaardigheid.' 'Ha, zegt God, jou ken Ik!' So far, so good.

En dan? Zand erover? 'Nou, zegt God, Ik verheug me niet over het onrecht, maar Ik vindt vreugde in de waarheid.' Dus jij weer: 'Maar wat is waarheid?' En dat is ook zo, waarheid is Gods domein. Maar hier helpt Jezus je een handje. 'Als een van je broeders of zusters tegen je zondigt, moet je die daarover onder vier ogen aanspreken. **[19]** Als ze luisteren, dan heb je ze voor de gemeente behouden.' Grappig, dat is niet wat je noemt een mantel der liefde, maar wel de geborgenheid van onder vier ogen. De ene zondaar stapt op de andere af, de ene verdraaiert van de waarheid op de andere. In de Geest van Christus komen ze er samen uit. Halleluja.

Of niet. Wat dan? Luister: 'Luisteren ze niet, neem dan een of twee anderen mee, zodat de zaak zijn beslag krijgt dankzij de verklaring van tenminste twee getuigen.' Geen vals getuigenis. **[20]** Maar zie je hoe Jezus hier het probleem van dat ieder z'n eigen waarheid heeft ondervangt? Ik geef gelijk toe, zijn oplossing is niet waterdicht, maar het helpt wel degelijk. Je kunt je vergissen als je denkt dat ik tegen je heb gezondigd. Maar als een of twee anderen met jou zeggen dat het niet klopt wat ik doe, dan ontstaat er meer zekerheid. Goed idee.

Nu gaat dit onderwijs van de Heer over hoe je omgaat met iemand die tegen jou zondigt. We zijn Amerika niet, dat we overal ter wereld het onrecht bestrijden, waar het ons maar uitkomt. We vechten alleen als we worden aangevallen. Zoals Paulus ergens zegt: 'Wie bent u dat u een oordeel velt over de dienaar van een ander? Of hij wel of niet volhardt in het geloof gaat alleen zijn eigen meester aan – en hij zal volharden, want de Heer heeft de macht hem dat te laten doen.' In die zin maak ik me ook geen zorgen, bij voorbeeld, als er vandaag de dag minder gemeenteleden worden afgehouden van het Avondmaal: laat het oordeel maar aan God. Maar dat is niet hetzelfde als dat je alles onder het vloerkleed veegt, of onder de mantel der liefde. In naam van de liefde, en dus in alle bescheidenheid en kwetsbaarheid, noem onrecht onrecht en leugens leugens.

[21] Liefde wordt blij van de waarheid. Zegt God. Wat zeggen jullie? Zullen we het eens proberen?

Amen.